

SÈRIE 3

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. [2 punts]

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement l'impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga paràfrasi. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per descomptat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació cal que l'alumne connecti, amb una mínima correcció les 3 idees bàsiques següents (que pot expressar, és clar, de moltes maneres diferents):

- (i) El text dona un argument per justificar l'afirmació del començament: no hi ha res en els objectes que s'assembli a les idees produïdes en nosaltres per les qualitats secundàries.
- (ii) Aquest argument consisteix a observar, p. ex., que sense que hi hagi cap canvi en un objecte aquest pot produir calor o dolor. Si el dolor no està en l'objecte, la calor o el color tampoc.
- (iii) Qualitats com ara la forma, el moviment i el nombre de les parts d'un objecte sí es troben realment en els objectes

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà de connectar amb una mínima correcció les dues idees bàsiques següents:

- (i) Les parts d'una ciutat es corresponen a les parts de l'ànima.
- (ii) Allò que fa justa una persona és completament anàleg a allò que fa just un estat: que cadascuna de les seves parts faci allò que li és propi.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és articular d'una manera mínimament coherent les idees que s'indiquen.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. [1 punt]

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

a) «qualitats secundàries»: la capacitat dels objectes de produir determinades idees simples de sensació en nosaltres (de color, olor, so, sabor, etc.).

b) «imatge especular»: quelcom que s'assembla molt a una altra cosa, tal com la imatge d'un objecte en un mirall s'assembla a l'objecte.

Opció B)

a) «ànima»: la part d'una persona que és immortal i on resideixen les seves funcions intel·lectuals i les virtuts morals com ara la valentia i la justícia.

b) «coratjós»: que té la qualitat que correspon als guardians de la ciutat i a la part irascible de l'ànima;

Alternativament: que té la capacitat d'intentar fer que prevalgui, encara que costi, allò que cal que prevalgui.

Alternativament: que té una força que permet conservar l'opinió recta i justa en tota circumstància.

Important: aquestes respostes són solament un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta

Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi. [3 punts]

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular té en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) La distinció entre idees i qualitats.
- (ii) La distinció entre qualitats primàries i secundàries (i terciàries).
- (iii) Explicació de l'argument (que, en una de les seves versions, es dona en el mateix text) que busca establir que les idees com les de blancor o fredor (colors, sons, olors) no es corresponen amb les qualitats que hi ha en els objectes. Aquest argument es basa en observar que (a) és clar que la idea de dolor no està en els objectes, i afirmar que (b) les idees de tacte, color, o olor han de tenir el mateix estatus que té la idea de dolor.

Opció B) Una resposta que tingui la màxima puntuació ha d'incloure amb correcció:

- (i) La descripció de les tres classes de la ciutat, i de les virtuts associades a cadascuna.
- (ii) La descripció de les tres parts de l'ànima i de les virtuts associades a cadascuna.
- (iii) L'explicació de la motivació de Plató per establir l'analogia entre la ciutat i l'ànima; això és, cal explicar l'estratègia d'argumentació de Plató a *La república* per tal d'establir què és la justícia: primer busca determinar quan és justa una ciutat, i usa el resultat per establir quan és justa una persona.
- (iv) L'explicació de quan és justa una ciutat: quan cadascuna de les classes fa allò que li és propi.
- (v) L'explicació de l'analogia directa entre allò que fa justa una ciutat i allò que fa just un individu: Un individu és just si cadascuna de les tres parts de l'ànima fa allò que li és propi i, en particular, si la part racional regeix les altres.

Quarta pregunta

Comparar o relacionar un concepte o idea de l'autor amb un altre. [2 punts]

El concepte o idea de l'autor que cal comparar serà un concepte o idea que apareix en les lectures proposades, però no cal que aparegui en el text de l'examen. En qualsevol cas, serà un concepte o idea de l'autor que es relaciona directament amb algun dels problemes tractats en els textos seleccionats.

Cal tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. [2 punts]

Es tracta d'avaluar una tesi que estarà relacionada amb alguns dels problemes tractats per l'autor, però pot no estar directament vinculada amb la temàtica del text. En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta pot també consistir a explicar, de forma raonada, per què de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

És important que l'estudiant no es limiti simplement a fer afirmacions, sinó que intenti proporcionar **raons** per justificar la postura que defensa.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'hora d'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs:

- (a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.
- (b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

SÈRIE 5

L'examen consta de dues opcions diferenciades, cadascuna amb un text i cinc preguntes sobre el text. Les preguntes de cada opció tenen una estructura molt semblant. Hi ha, òbviament, multitud de maneres correctes de respondre-les. Les pautes que figuren a continuació pretenen unificar al màxim possible la correcció d'exàmens que es presten a solucions molt diferents. Res no pot substituir, però, l'exercici de sentit comú que requereix la decisió del corrector sobre si, i en quin grau, una resposta s'ajusta o no als principis generals que s'enuncien a continuació.

El paper de la precisió, la claredat i la correcció gramatical

En una prova de filosofia, la precisió, la claredat i la correcció gramatical són òbviament fonamentals. Els correctors hauran d'evitar, però, fer-ne una avaluació autònoma: aquests trets no poden ser avaluats independentment del contingut. Si la resposta no s'adequa en absolut al que es demana, aleshores la claredat, la precisió i la correcció gramatical no hi afegixen cap valor. Això no vol dir que no hagin d'afectar la qualificació. Respecte al grau de precisió: aquest és part intrínseca del contingut que es vol expressar. Respecte a la claredat i la correcció gramatical, el criteri que s'haurà d'utilitzar és que, en la mesura que siguin deficientes, afecten negativament el contingut que de fet s'expressa, i, per això mateix i en aquesta mesura, han d'afectar la qualificació.

Primera pregunta

Explicar breument el contingut del text. (2 punts)

L'objectiu de la pregunta és detectar el grau de comprensió del text. **La resposta no cal que demostrï que l'alumne coneix els detalls de la filosofia de l'autor** (excepte si la manca d'aquest coneixement l'impedeix d'entendre el text). Les restriccions sobre espai (60-100 paraules) són només orientatives per determinar indirectament el tipus de resum que s'espera: ni un breu títol, ni una llarga explicació de tots els detalls del text. **Per tant, si el contingut del resum és equivalent al que es podria fer en 60-100 paraules, no ha de comptar contra l'alumne el fet que no respecti aquests límits.**

A continuació s'esmenten les idees principals que se suposen en una resposta correcta. Cal tenir en compte, però, que les formes en què s'enuncien i comparen en un petit resum poden ser molt diverses. El seu enunciat pot ser explícit o estar implícit en la redacció de l'alumne. I, per suposat, no es pot esperar de cap manera un desenvolupament detallat de cada idea. És important, però, que l'alumne no es limiti a enunciar idees sinó que mostri comprensió de l'estructura argumentativa del text.

Opció A) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les següents idees:

- (i) Locke es defensa davant una objecció que diu que les societats polítiques no es poden formar i legitimar com ell suggereix.
- (ii) Aquesta objecció es basa en indicar que com que tothom neix dins d'una societat on ja hi ha un govern, no té llibertat per formar-ne un de nou de la forma que Locke indica.
- (iii) La rèplica de Locke a l'objecció és: si aquesta objecció fos correcta aleshores no hauria estat mai possible que hi hagués més d'un govern legítim (i desafia, retòricament, a que li indiquin quin és aquest únic governant legítim del món).

Opció B) Per assolir la màxima puntuació, l'alumne haurà d'exposar, d'una forma o altra, les idees següents:

- (i) Puc ser capaç de conèixer un tros de cera.
- (ii) Totes les qualitats que percebo amb els sentits en el tros de cera podrien canviar, i seguiria essent el mateix tros de cera;
- (iii) La meua concepció del que és el tros de cera va més enllà de les diferents possibilitats i variacions que puc anar imaginant.
- (iv) Per tant, el que conec sobre el tros de cera no és allò que em ve donat pels sentits o per la imaginació, sinó que el conec només gràcies al meu enteniment.

• L'avaluació de la pregunta s'ha de fer **de forma global**. L'alumne no té en absolut per què fer el seu resum distingint exactament el mateix nombre d'apartats que s'indiquen en aquests criteris. El que s'ha de fer en una bona resposta és tractar d'una forma o altra les idees que s'indiquen.

• En aquesta pregunta l'estudiant ha de mostrar que ha entès el que diu el text. Per això, per aprovar la pregunta l'estudiant no es pot limitar només a copiar el text o només a parafrasejar simplement algunes frases del text sense mostrar cap comprensió.

Segona pregunta

Explicar el significat de termes o expressions. (1 punt)

El que es demana no és donar definicions exactes o precises que hagin de ser vàlides per a qualsevol context d'ús de les expressions, ni tampoc que l'alumne utilitzi un vocabulari tècnic. El fet que l'alumne utilitzi un llenguatge sense cap tecnicisme, si no té incorreccions, no haurà de comptar en contra seu. Quan sigui possible, l'alumne té dret a inferir el significat només de la informació que li proporciona el text. En la mesura en què demostrï la comprensió pertinent, això no pot comptar en contra seu.

Opció A)

a) «societats polítiques»: per contraposició a l'estat de naturalesa, agrupacions de persones que voluntàriament decideixen viure d'acord amb certs principis, regles, govern, etc.,

b) «govern legítim»: qui exerceix el poder sobre una comunitat d'una manera reconeguda, pactada, pels membres d'aquesta comunitat.

Opció B)

a) «extensa»: que ocupa espai

b) «distinta»: que es concep de manera separada, sense confondre-la amb altres coses

Important: aquestes respostes són sols un exemple de resposta correcta. En cadascun dels casos hi ha moltes altres maneres correctes de respondre.

Tercera pregunta**Donar les raons de l'autor a favor d'una tesi.** (3 punts)

L'enunciat demana referir-se al pensament de l'autor. S'haurà de tenir present, però, que el que es demana no és una exposició general del seu pensament. Només es tindran en compte les idees que siguin pertinents per a entendre la afirmació que es vol explicar i per entendre les raons de l'autor per a fer aquesta afirmació. Un bon examen serà aquell que trobi la justificació i el paper que l'afirmació particular juga en el conjunt del pensament del filòsof. A vegades una exposició general i correcta del pensament del filòsof pot no respondre al que es demana si no explica com el pensament general de l'autor justifica la tesi particular que és objecte de la pregunta.

Opció A) Cal atorgar la màxima puntuació a una resposta que expliqui amb correcció els següents punts:

- (i) L'estat de la naturalesa i els drets naturals, segons Locke.
- (ii) El contracte social i la naturalesa del poder polític.
- (iii) L'argument que s'ofereix en el text, explicat amb les pròpies paraules de l'estudiant. En particular, i elaborant amb més detall el que ja es pot haver resumit en la pregunta 1, aquí cal explicar que en la frase Locke ofereix una disjuntiva, i que ell vol defensar el primer terme de la disjuntiva (els homes són tots lliures), i ho fa en base a mostrar que el segon terme de la disjuntiva (hi ha un sol príncep i un sol govern legítim al món) és òbviament fals.
- (iv) L'estudiant pot explicar també (tot i que no és necessari que ho faci) la distinció entre el consentiment implícit i explícit, i altres qüestions relacionades que Locke comenta al cap. VIII del *Segon tractat*, com ara que una persona no queda lligada pels acords que hagi fet el seu pare.

Opció B) La màxima puntuació requeriria referir-se correctament a:

- (i) Justificació que els sentits no són una font fiable de coneixement.
- (ii) Justificació que la imaginació tampoc ens dona coneixement de què són les coses (explicant el mateix argument que apareix parcialment en el text).
- (iii) Claredat i distinció com a marques del coneixement.
- (iv) Concepció de Descartes de la raó com a font última de justificació del coneixement. La raó és també la font última de la justificació del seu coneixement del tros de cera. (Aquí es pot explicar també el paper de Déu com a garant del coneixement, però no és imprescindible fer-ho).

Quarta pregunta**Comparar o relacionar un concepte o idea del text amb un altre.** (2 punts)

S'ha de tenir en compte:

- a) La identificació adequada i precisa de les dues concepcions que s'han de comparar.
- b) El contrast pertinent dels dos termes de la comparació.

En qualsevol cas: **l'alumne és lliure de triar fer una caracterització de les dues concepcions de manera prèvia i independentment de la comparació i després establir la comparació, o fer la caracterització de les dues postures de forma implícita en termes de les diferències mútues. També pot escollir fer una caracterització prèvia d'una de les dues concepcions –qualsevol d'elles– i descriure l'altra per contrast.** Per tant, l'enunciat exacte de la pregunta s'ha d'entendre que no posa restriccions a aquesta llibertat en la resposta.

Cinquena pregunta

Consideració raonada de l'estudiant a favor o en contra d'una tesi. (2 punts)

En aquesta pregunta l'estudiant ha d'intentar justificar la seva postura a favor o en contra de la tesi tot fent-ne una valoració personal (la resposta de l'estudiant pot també, és clar, consistir en explicar, de forma raonada, perquè de fet no està ni a favor ni en contra de la tesi).

Es tracta que l'estudiant faci l'esforç d'**argumentar** d'una **forma personal, clara i coherent** a favor o en contra de la tesi.

D'altra banda, l'acord del corrector amb la tesi defensada no pot tenir-se en compte a l'avaluar aquesta pregunta, ni tampoc el fet que l'alumne ignori arguments històricament importants.

Caldrà valorar, doncs,

(a) El grau de comprensió que es demostrï de la tesi a discutir.

(b) La coherència de les raons que l'estudiant doni ja sigui a favor o en contra de la tesi, i la claredat de la seva exposició.

Respecte a l'opció A): Com en tots els casos on la pregunta 5 tracta sobre qüestions morals o polítiques, cal insistir especialment que el corrector s'ha d'assegurar que la seva valoració de la resposta no es veu afectada pel seu propi punt de vista sobre el tema. Cal valorar que l'alumne no faci simplement afirmacions, o es dediqui a repetir proclames, sinó que faci l'esforç d'intentar proporcionar arguments per la postura que vol defensar.

Respecte a l'opció (B): quelcom bàsic a valorar és si l'estudiant ha entès la consideració sobre la que ha d'expressar i justificar el seu acord o desacord. Si no ho ha entès o no ho ha entès del tot bé, tot i així pot puntuar i potser fins i tot aprovar aquesta pregunta, però òbviament la falta de comprensió de la frase a valorar ha de comptar en contra de l'alumne, i ho ha de fer en el grau en què aquesta comprensió sigui deficient.